

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Doctoral Degree of Educational Administration Assessment Program, Graduated School, Bangkokthonburi University

สมชัย พุทธา*

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประเมินคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารหลักสูตร เพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การกำกับดูแลและการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 3) คุณภาพของดุษฎีบัณฑิต ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของดุษฎีบัณฑิต จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า

1. ด้านคุณภาพของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดี โดยเมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดดังนี้ 1) หลักสูตร

มีความเหมาะสมด้านบริบท โดยทั่วไปอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับปรัชญาของบัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สังคมและประเทศในระดับดี 2) หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า โดยทั่วไปอยู่ในระดับดี โครงสร้างเนื้อหาการเรียนมีความเหมาะสม ปัจจัยนำเข้าด้านอาจารย์และบุคลากรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี 3) หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านกระบวนการโดยทั่วไปอยู่ในระดับดี กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดี 4) หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านผลผลิต โดยทั่วไปอยู่ในระดับดีมาก

2. ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของหลักสูตรพบว่า 1) ควรปรับปรุงด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมและพอเพียงกับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นกับจำนวนนักศึกษา นอกจากนี้ ควรปรับปรุงในเรื่องของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 2) อาจารย์ประจำสาขาวิชา

*คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาทั่วไป ในขณะที่ดุษฎีบัณฑิตมีความคิดเห็นว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และควรปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษามากขึ้น 3) ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลของโลกในปัจจุบัน 4) ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมที่ช่วยสร้างทักษะในการคิดสร้างสรรค์ ในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา 5) ควรปรับปรุงด้านการพัฒนาการบริหารจัดการและปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ การเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่อาจารย์ รวมถึงการบริหารเวลาของอาจารย์ 6) ควรเพิ่มการบูรณาการระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติมากขึ้น

3. ด้านคุณภาพของบัณฑิต นักศึกษาซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดี ในขณะที่ ผู้บังคับบัญชาของดุษฎีบัณฑิตมีความเห็นว่า นักศึกษาซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดีมากทั้งด้านวิชาการ นอกเหนือจากด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะอื่น ๆ ทั่วไป

คำสำคัญ: การประเมิน หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) evaluate the Doctoral degree of Educational Curriculum in Educational Administration Program, Graduate School, Bangkokthonburi University, 2) investigate the problems and obstacle managing in Doctoral of Education Program for monitoring the resolution and instruction for more effectiveness,

and 3) investigate doctoral graduated students qualities. The qualitative research was applied to this research methodology. The populations were totally 102 of graduated School Lecturers, doctoral graduated students, and their employers. The research instrument were structured interviewing model and rating - scale questionnaire, and then the data analyzing were used frequency, percentage, means, standard deviation, and content analysis.

The result found that:

1. The curriculum qualities aspect.

The curriculum got good suitability level as totally while considered to the details like these.

1.1 The context got suitable curriculum by good level consensus to graduated school philosophy and University also, and could respond to learners, social, and national need as good level.

1.2 The curriculum impute got suitable in good generally level. The content construction of each subject and lecturers impute got good level.

1.3 The curriculum procedure got good generally level. The instructional, evaluation and assessment and curriculum activities procedure got good suitable level.

1.4 The output of curriculum got good suitable level generally.

2. The problems - obstacle and suggestion of curriculum

2.1 It should be improved to equipment and media instruction of suitability and sufficiency need with students number,

besides to the plantation and facilely improvement.

2.2 The lecturers' opinion got consensus totally suitable to instruction generally, meanwhile of the graduated doctoral degree students' opinion preferred the equipment and media instruction as moderate suitable level, and it should be improved to suitable and sufficient toward students need.

2.3 It should be improved to more English using skills as International language.

2.4 It should be enhanced to instruction and activities creation of skill building to thoughtful and solution analyzing.

2.5 It should be improved to management, supportive impute, and knowledge building development to lecturers, otherwise to time management.

2.6 It should be added more theoretical and practical integration.

3. The graduated students' qualities.

The graduated students of doctoral degree Program got good level in desired trait students, meanwhile the employers' opinion preferred the best in desired trait and academic also.

Keywords: Assessment, Doctoral Degree of Educational Administration

บทนำ

การที่หลักสูตรการเรียนการสอนจะสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับการจัดหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ๆ เนื่องจากหลักสูตรเปรียบเสมือนแม่บทเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลงประสการณั้ทุกรูปแบบแก่ผู้เรียน เปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทาง

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลหลัก สูตรที่ดีต้องมีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนและสังคม ซึ่งจะทำให้การนำหลักสูตรเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ดี และเมื่อมีหลักสูตรที่ดีถูกต้องเหมาะสม การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางในเรื่องการศึกษาจะดำเนินไปด้วยความราบรื่น และสามารถสร้างสังคมที่มีอนาคต โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างเต็มภาคภูมิ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ได้คุณภาพบัณฑิตที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการดำเนินการบริหารการศึกษาในปัจจุบันนั้น การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องถูกถ่ายทอดผ่านหลักสูตรที่สาขาวิชาได้จัดตั้งขึ้นและเพื่อให้หลักสูตรที่ถูกพัฒนาขึ้นบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดที่มุ่งหาคำตอบว่า หลักสูตรต่าง ๆ ได้ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นหรือไม่ เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นในการผลิตบัณฑิต โดยพิจารณาคุณค่าหรือระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ เริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ มาตรฐานสำหรับวัดความสำเร็จ การพิจารณาและอธิบายถึงระดับความสำเร็จ และการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณภาพหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารหลักสูตรเพื่อปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร

การกำกับดูแลและการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เพื่อศึกษาคุณภาพของคณาจารย์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. แบบของการวิจัยเชิงพรรณนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ (Quantitative and Qualitative Research)

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย คณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของคณาจารย์ รวมทั้งสิ้น 102 คน

3. การวิจัยนี้หน่วยวิเคราะห์เป็นประชากรทั้งหมด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 3 ชุด ได้แก่

4.1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 20 คน

4.2. แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า ใช้สำหรับคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 41 คน

4.3. แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า ใช้สำหรับผู้บังคับบัญชา ของคณาจารย์ จำนวน 41 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยสัมภาษณ์อาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย 20 คน

5.2 แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า ใช้สำหรับคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 41 คน ผู้วิจัยเก็บโดยตรง ในวันสมัครรับปริญญา

5.3 แบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า ใช้สำหรับผู้บังคับบัญชา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 41 คน ผู้วิจัยฝากโดยตรงกับคณาจารย์ ในวันสมัครรับปริญญา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา เสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร ด้าน

บริบท ในภาพรวม ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบทอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธานและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับความต้องการของประเทศ อยู่ในระดับมาก 4) โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสังคม อยู่ในระดับมาก 5) ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และ 6) ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระของหลักสูตร และรายวิชาอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร ด้านปัจจัย

นำเข้า ในภาพรวม ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านโครงสร้างและเนื้อหา พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยมีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านโครงสร้างและเนื้อหาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในปัจจุบัน และศึกษาศาสตรบัณฑิต 2) ด้านอาจารย์ พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในปัจจุบัน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านอาจารย์ อยู่ในระดับมาก ในขณะที่คณาจารย์มีความ เห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านอาจารย์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านบุคลากรของสาขาวิชา พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยมีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบุคลากรของสาขาวิชาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาปัจจุบันและคณาจารย์ 4) ด้านนักศึกษาพบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิต มีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับบัณฑิต

บัณฑิตในปัจจุบัน และดัชนีบัณฑิต 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน และดุษฎีบัณฑิตมีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และ 6) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา มีความเห็นว่าหลักสูตรด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน และดุษฎีบัณฑิต

3. ผลการประเมินหลักสูตร ด้านปัญหา

อุปสรรค ในภาพรวม ผลการประเมินกระบวนการของหลักสูตรอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน และดุษฎีบัณฑิต 2) ด้านกระบวนการวัดและประเมินผล พบว่า อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยมีความเห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านกระบวนการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน และดุษฎีบัณฑิต และ 3) ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร พบว่า อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านกระบวนการจัดกิจกรรมของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตในปัจจุบัน และดุษฎีบัณฑิต

4. การประเมินหลักสูตร ด้านคุณภาพ ใน

ภาพรวม ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านคุณลักษณะ

มีความเห็นว่า คุณลักษณะของดุษฎี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะของดุษฎีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ผู้บังคับบัญชาของดุษฎีบัณฑิตมีความเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของดุษฎีบัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของดุษฎีบัณฑิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านผลสัมฤทธิ์นอกเหนือจากด้านวิชาการ พบว่า ผู้บังคับบัญชาของดุษฎีบัณฑิตมีความเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์นอกเหนือจากด้านวิชาการของดุษฎีบัณฑิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มีความเห็นว่า ผลสัมฤทธิ์นอกเหนือจากด้านวิชาการของดุษฎีบัณฑิตมีความเหมาะสมในระดับมาก และ 4) ด้านความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา พบว่า ผู้บังคับบัญชาของดุษฎีบัณฑิตมีความพึงพอใจต่อดุษฎีบัณฑิตในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ด้านคุณภาพของหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดี โดยเมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านบริบท โดยทั่วไปอยู่ในระดับดีสอดคล้องกับปรัชญาของบัณฑิตวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สังคมและประเทศในระดับดี นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรที่เอื้อและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม ในการเป็นนักวิชาการที่ดี นักวิจัยที่ดีและเป็นผู้บริหารที่ดีด้วย ผลการวิจัยประเมินหลักสูตรครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสังัด อุทรานันท์ ที่พบว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและของชาติ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นแก่ประโยชน์ของสังคม มีความเสียสละ มีความภูมิใจในประเทศชาติและมีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย เป็นพลเมืองดีของชาติ และหลักสูตรต้องตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของทบวงมหาวิทยาลัย ที่กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรที่ดีต้องมุ่งพัฒนาความเป็นสากล เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้มีความทัดเทียมกับนานาประเทศในเชิงวิชาการ เนื้อหาและประสบการณ์ และแนวคิดที่ว่า วิชาเนื้อหาต่างๆจะต้องสามารถหล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม มีพัฒนาการในเชิงปัญญา คุณธรรม จริยธรรมและบุคลิกภาพ และสอดคล้องกับรายงานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิต ศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดย ศ.ดร. เสริมศักดิ์ วิกาลาภรณ์ และคณะ ที่เสนอว่า เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรต้องสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของคุรุสภา ซึ่งเป็นองค์การที่ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร

1.2 หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า โดยทั่วไปอยู่ในระดับดี โครงสร้างเนื้อหาวิชา มีความเหมาะสม ปัจจัยนำเข้าด้านอาจารย์และบุคลากร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสุชาติ ประสิทธิ์รัฐสิทธิ์ ที่ได้เสนอในงานวิจัยว่า อาจารย์ต้องเป็นผู้สร้างองค์ความรู้และสามารถปรับปรุงองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและระดับการพัฒนาของประเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจอลลี่ (Jolly) ที่ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรการเตรียมความพร้อมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของมหาวิทยาลัยในแคนซัส (Kansas) พบว่าหลักสูตรควรเน้นการบริหาร สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล การเงินโรงเรียนและกฎหมายการศึกษา นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา

ควรมีทักษะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสาร การจัดการความขัดแย้ง มนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การพูดในที่สาธารณะ การจัดการความเครียด และการนิเทศ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฟาห์นบุเลห์ (Fahnbulleh) ที่ศึกษาทัศนคติของคณาจารย์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาและการนิเทศ (Educational Administration and Supervision) พบว่าหลักสูตรปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยบอลสเตท (Ball State University) มีความสมบูรณ์เพียงพอในการเตรียมบัณฑิตให้เป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพ มีความยืดหยุ่น

ปัจจัยนำเข้า : ด้านนักศึกษา มีความพร้อม ความรู้และประสบการณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีความเหมาะสมในระดับดี ซึ่งแนวทางการศึกษาในหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมผู้บริหารสถานศึกษาในประเทศไทย มีความใกล้เคียงกับรูปแบบหลักสูตรของโครงสร้างหลักสูตรปริญญาเอกสาขาการศึกษาในประเทศจีน และจากการศึกษาโดยหวัง (Wang) ที่พบว่า โครงสร้างหลักสูตรควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและพื้นฐานหลักสูตร: introductory/foundations 2) ทฤษฎี: theories 3) ทักษะการทำวิจัย: research skills 4) การประยุกต์ใช้ : application 5) การสังเคราะห์: synthesis 6) ประสบการณ์การฝึกงาน: clinical/internship experience และ 7) การทำวิทยานิพนธ์: dissertation research และได้ค้นพบว่า รายวิชาเป็นเชิงพรรณนา / บรรยายมาก มีความจำกัด ขาดความหลากหลาย เน้นองค์ความรู้หลักมาก (core courses) และควรเน้นการส่งเสริมพัฒนาทักษะวิจัยและการเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้ชัดเจนมากขึ้น

1.3 หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านกระบวนการ โดยทั่วไปอยู่ในระดับดี กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดี

ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัย ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และคณะ ว่านักศึกษาและบัณฑิตมีเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของมหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐและเอกชน อยู่ในระดับดีมาก

1.4 หลักสูตรมีความเหมาะสมด้านผลผลิต โดยทั่วไปอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และคณะ ว่าคุณภาพในการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ตามความคิดเห็นของทั้งบัณฑิต ผู้ได้บังคับบัญชาของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต แม้ว่าผลการประเมินด้านผลผลิตของหลักสูตรจะได้ผลอยู่ในระดับดี ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและการรวมการควบคุมคุณภาพ และในระดับดีมากตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลยังเสนอให้ผู้เรียนและบัณฑิตได้พัฒนาทักษะด้านของภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ และทัศน แสงศักดิ์ ที่ทำการวิจัยติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา และการพัฒนาตนเองหลังการสำเร็จการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ พบว่าบัณฑิตภาคปกติและภาคพิเศษมีการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างของผลการวิจัย คือประเด็นด้านจำนวนผลผลิต หรือจำนวนนักศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยประเมินหลักสูตรครั้งนี้พบว่า ควรเน้นจำนวนนักศึกษาให้สอดคล้องกับจำนวนอาจารย์

2. ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของหลักสูตร

2.1 ควรปรับปรุงด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมและพอเพียงกับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นกับจำนวนนักศึกษา

นอกจากนี้ ควรปรับปรุงในเรื่องของสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ห้องทบทวนบทเรียน ห้องสัมมนาย่อย และในส่วนของตำราและหนังสือเรียน ควรได้รับการดูแลให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรายงานข้อมูลการประเมินคุณภาพการศึกษาของฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2546 ที่ว่า จำนวนวารสาร เอกสารและตำราเรียนที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนนั้นยังมีจำนวนจำกัด ไม่ได้มาตรฐานตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

2.2 ความแตกต่างของระดับความคิดเห็น ในการให้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน อาจมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และผลการประเมินพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันด้านปัจจัยนำเข้า : ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน โดยอาจารย์ประจำสาขาวิชา มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาทั่วไป ในขณะที่คณาจารย์บัณฑิตมีความเห็นว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และควรการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษามากขึ้น

2.3 ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลของโลกในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยประเมินหลักสูตรของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ที่กล่าวว่า กระแสสังคมโลกในปัจจุบันเป็นระบบโลกเดียว รวมถึงการติดต่อแบบไร้พรมแดน ซึ่งทำให้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสาร นอกจากนี้ ความก้าวหน้าด้านวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ จะส่งผลต่อการค้นคว้าวิจัย ที่จำเป็นต่อการวิจัย การศึกษา และหนังสือตำราเรียนต่าง ๆ ล้วนเป็นภาษาอังกฤษทั้งสิ้น ฉะนั้น เพื่อความได้เปรียบในโลกแห่งการแข่งขัน ผู้เรียนจึงควรได้รับการเตรียมความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี รวมถึงการผลักดันส่งเสริม

ให้ผู้เรียนมีความชำนาญมากขึ้นในด้านการวิจัย และ
ควรสร้างความกระตือรือร้นให้แก่ผู้เรียนด้านการแสวงหา
โอกาสในการแสดงผลงานวิจัยและการเรียนรู้เพิ่มเติม

2.4 ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนะว่า ควรส่งเสริม
กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมที่ช่วย
สร้างทักษะในการคิดสร้างสรรค์ ในการคิดวิเคราะห์
แก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอที่ได้จากงานวิจัย
ของวรารณ ตราฐ ได้เสนอแนะแนวคิดเดียวกัน

2.5 ควรปรับปรุงด้านการพัฒนาการ
บริหารจัดการและปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ การเสริมสร้าง
องค์ความรู้ให้แก่อาจารย์ รวมถึงการบริหารเวลาของ
อาจารย์ โดย อุทัย ดุลยเกษม กล่าวว่า การจัดการ
ศึกษาให้ได้มาตรฐาน ต้องพิจารณา เรื่องทักษะความ
ชำนาญในวิชาชีพและความมีมนุษยสัมพันธ์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้คุณภาพของ
บัณฑิตยังขึ้นอยู่กับระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตร ซึ่งการจัดการศึกษา
ที่ดีนั้น ผู้เรียนควรมองกิจกรรมต่าง ๆ ให้เรียน
กระบวนการเรียนรู้และทุกสิ่งจะสั่งสมเป็นประสบการณ์

2.6 ด้านรูปแบบการเรียนการสอนแม้ว่า
ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มจะมีความเห็นสอดคล้องกันว่า
หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
จะอยู่ในระดับดีแล้วก็ตาม แต่จากข้อเสนอแนะจากผู้ให้
ข้อมูลได้เสนอว่า ควรเพิ่มการบูรณาการระหว่างทฤษฎี
และการปฏิบัติมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ
พาชิตชนัต ศิริพานิช ที่พบว่า แม้วามหาวิทยาลัยต่าง ๆ
จะทำหน้าที่ต่างๆที่ควรจะได้ในระดับดีแล้ว แต่ด้าน
การเรียนการสอนควรเพิ่มการผสมผสานระหว่าง
สอนภาคปฏิบัติกับภาคทฤษฎีให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้ง
ควรเพิ่มหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับ
ผู้บริหารให้มากขึ้นด้วยเพื่อสอดคล้องกับกฎหมายการศึกษา
แห่งชาติได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของ ศ.ดร.เสริมศักดิ์
วิศาลาภรณ์ ได้ค้นพบว่า กิจกรรมและกระบวนการ
จัดการเรียนการสอน ควรเพิ่มกิจกรรมที่เน้นสร้างการ
ตระหนักในความรับผิดชอบของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง

และสังคม รู้จักแก้ปัญหา ใช้ความคิดสร้างสรรค์จาก
กิจกรรมการเสริมสร้างการเรียนรู้ต่างๆ เช่น สถานการณ์
จำลอง การศึกษาภาคสนาม การทำโครงการต่างๆ
เป็นต้น และควรการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอน
กับนักศึกษาให้มากขึ้นด้วย งานวิจัยของสุพิพรรณ
พัฒน์พาณิชย์ และทัศน แสงศักดิ์ เสนอให้ปรับปรุง
หลักสูตรและวิธีการสอนให้มีคุณภาพและเพิ่มวิชาเลือก
ด้านการบริหารการศึกษาให้มากขึ้น ควรเชื่อมโยง
หลักการทฤษฎีกับการปฏิบัติและสถานการณ์ปัจจุบัน
ให้กลมกลืนกันและส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้า คิดวิเคราะห์
และอภิปรายอย่างกว้างขวาง เสริมความรู้ด้านคอมพิวเตอร์
และภาษาอังกฤษ และควรจัดให้มีการดูงานทั้งในและ
ต่างประเทศเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และมีการจัดกิจกรรม
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตทุกรุ่น
และส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างผลงาน
ทางวิชาการและงานวิจัยต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
หรืองานวิจัยของครูเกอร์และมิลสไตน์ (Krueger and
Milstein) ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของหลักสูตรเตรียม
ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า การ
ฝึกงาน (Internship) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเตรียม
ผู้บริหารสถานศึกษา และให้ความสำคัญกับการใช้พี่เลี้ยง
(Mentor) การเป็นตัวแบบ (Model) และเป็นที่ปรึกษา
(Advisor) และข้อค้นพบของอิดแมนน์ (Eidmann)
ที่เสนอว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียน การมอบหมายงาน
การพบปะกลุ่มและกระบวน การเรียนรู้อื่น ๆ เป็นสิ่งที่
หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่มหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตร
ที่สร้างศักยภาพด้านภาวะผู้นำ และควรปฏิบัติต่อ
นักศึกษาเช่นลูกค้าเพื่อแสวงหาวิธีช่วยเหลือนักศึกษา
ด้านต่างๆ และจัดหาบุคลากรที่สามารถช่วยเหลือ
นักศึกษาเป็นรายบุคคล

3. ด้านคุณภาพของบัณฑิต

ความแตกต่างของระดับความคิดเห็น
ในการให้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน
อาจมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจากผลการ
ประเมินพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความ

แตกต่างกัน ด้านผลผลิตของหลักสูตร : โดยอาจารย์ประจำสาขาวิชา มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดี ในขณะที่ ผู้บังคับบัญชาของคณะบัณฑิตมีความเห็นว่า นักศึกษาซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดีมากทั้งด้านวิชาการ นอกเหนือจากด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะอื่นๆ ทั่วไปเนื่องจาก (1) อยู่ใกล้ที่พัก - ที่ทำงาน เดินทางสะดวก (2) เป็นศิษย์เก่าของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความคุ้นเคยและความผูกพันกับอาจารย์และสาขาวิชา (3) มีความเชื่อมั่นในหลักสูตรของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ว่ามีคุณภาพ น่าเชื่อถือ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และมีความเชื่อมั่นในอาจารย์ผู้สอนว่ามีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพการสอน (4) ต้องการเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวสู่ตำแหน่งผู้บริหารในอนาคต (5) ตรงกับสาขาวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน เป็นการต่อยอดความรู้เพิ่มเติม (6) เวลาเรียนสอดคล้องกับความสะดวกของนักศึกษา (7) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรมีความเหมาะสม ผู้เรียนสามารถดูแลค่าใช้จ่ายต่างๆ ขณะศึกษาได้ (8) เป็นความต้องการของหน่วยงานในการศึกษาต่อเพื่อพัฒนาบุคลากรซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของทาลบอทและคณะ (Talbot, et al.) ที่ทำการวิจัยพบว่า เหตุจูงใจนักศึกษาให้ศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาเอกคือชื่อเสียงของหลักสูตร ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ชื่อเสียงของอาจารย์ผู้สอน และที่ตั้งของมหาวิทยาลัยใกล้ที่พักและที่ทำงาน และสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ปูกและเลฟ (Pook and Love) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ อาจารย์ และรองมาคือ หลักสูตร ส่วนปัจจัยเสริมอื่น ๆ คือ สถานที่ตั้งความเป็นกันเองของอาจารย์และนักศึกษา ความสะดวกด้านเวลาในการเรียนความยืดหยุ่นของหลักสูตรชื่อเสียงของสาขาวิชา ชื่อเสียงของอาจารย์ และการสนับสนุนจาก

ที่ทำงาน ครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. จากข้อค้นพบของงานวิจัยต่างๆ มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า หลักสูตรในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับปริญญาเอกนั้น ควรเพิ่มการสร้างสมประสบการณ์จากการฝึกงานเพิ่มมากขึ้น

2. เร่งผลักดันให้มหาวิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการรองรับความต้องการที่หลากหลายของนักศึกษา ให้นักศึกษาเลือกศึกษาเลือกต่างๆ ให้ตรงความสนใจและความถนัดของนักศึกษาได้

3. ควรปรับปรุงหลักสูตรเป็นประจำ เพื่อให้รายวิชามีลักษณะบูรณาการเนื้อหาสาระของหลักสูตร เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและเน้นการเชื่อมโยงเนื้อหาให้สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานจริงและสภาพสังคมปัจจุบัน รวมถึงการสร้างความตระหนักถึงมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณวิชาชีพ) ของคุรุสภาด้วย

4. ควรขยายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งภายในและต่างประเทศ ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้มุมมองและประสบการณ์ที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป เป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอก

5. จัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราหนังสือเรียน เทคโนโลยี เครื่องมือ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของจำนวนนักศึกษา

6. ส่งเสริมให้อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยทำตารางงานหรือ Office Hour เพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าพบโดยไม่จำเป็นต้องนัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้นักศึกษาสามารถปรึกษาหารือและขอคำแนะนำได้โดยสะดวก

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย. (2546). **การบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **การบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2541). **พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2548). **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ และทัศน แสงศักดิ์. (2545). **การติดตามผลสำเร็จการศึกษาลัทธิฐานบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Eidmann, Beverly Carol. (2002). **"An Analysis of Educational Leadership Doctoral Programs Offered in California Universities."** Dissertation, University of La Verne.
- Fahnbulleh, H. Momo. (2004). **Student Experiences in the Doctoral Program in Educational Administration and Supervision at Ball State University, 1987-2002**. Ed.D. Dissertation, Ball State University. Dissertation Abstracts International.
- Jolly, R. K. (1996). **The Effectiveness of Secondary Educational Administration Preparation Programs at Kansas Regents Universities**. Dissertation Abstracts International.
- Krueger, J. A. & M. M. Milstein, **"Promoting Excellence in Educational Leadership : What Really Matters?"**. Planning and Changing.
- Poock, M. C., & P. G. Love. (2001). **Factors Influencing the Program Choice of Doctoral Student in Higher Education Administration**. *NASPA Journal*.
- Talbot, D. M. et al. (1996). **"Guess Who us Coming to Doctoral Program : Factors Influencing Potential Students Choices of Doctoral Programs in Student Affairs."** *College Student Affairs Journal*.
- Wang, Xin. (2002). **"A Study of the Curriculum Structure and Content of Doctoral Programs in Higher Education in the People's Republic of China,"** Ed.D. Dissertation. Baylor University, USA, Texas.